

## **Pendekatan Pengajaran dalam Kalangan Pensyarah Tahfiz Al-Quran di Malaysia**

*Teaching Approaches among the Tahfiz Al-Quran Lecturer in Malaysia*

**Mohamad Marzuqi Abdul Rahim & Azmil Hashim**

*Universiti Pendidikan Sultan Idris*

*E-mail: marzuqi@fsk.upsi.edu.my*

### **Abstrak**

Kajian ini bertujuan untuk menyingkap persepsi pensyarah dan majikan terhadap pendekatan pengajaran pensyarah di institusi-institusi tahfiz al-Quran Malaysia. Kajian melibatkan (177) orang pensyarah sebagai sampel dan (6) orang majikan dari beberapa institut tahfiz terpilih. Bagi mencapai objektif kajian satu set soal selidik yang mengandungi (10) item digunakan sebagai instrumen untuk mengukur persepsi pensyarah terhadap pendekatan pengajaran tahfiz al-Quran. Manakala temu bual semi-struktur yang mengandungi (3) soalan digunakan untuk mendapatkan pandangan majikan terhadap peranan yang dimainkan oleh pentadbir bagi menggalakkan pengajaran. Dapatan dari soal selidik dianalisis secara deskriptif menunjukkan secara keseluruhan tahap pengajaran pensyarah adalah sederhana dengan nilai min (3.69). Dapatan temu bual pula menunjukkan terdapat perbezaan pandangan antara pensyarah dan majikan dalam aspek mempelbagaikan kaedah mengajar. Sementara itu dapatan kajian menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan terhadap tahap pengajaran pensyarah berdasarkan kelayakan akademik di mana pensyarah berkelulusan ijazah dan ke atas memberikan persepsi yang lebih tinggi (min=3.74). Implikasi kajian merumuskan pendekatan pengajaran pensyarah perlu sentiasa disesuaikan dengan kepelbagaian dan kebolehan pelajar supaya pendidikan tahfiz al-Quran di Malaysia beroleh kecemerlangan.

**Kata Kunci:** Pendekatan Pengajaran, Pensyarah, Tahfiz Al-Quran.

### **Abstract**

*This study was aimed to unveil the perception of lecturers and employers of the lecturers' teaching approaches at Malaysia Tahfiz al-Quran center or "Maahad Tahfiz al-Quran Malaysia". This study involved 177 lecturers as samples, and six (6) employers from selected tahfiz institutions. To achieve the study's objective, a set of questionnaires with 10 items was used as an instrument to measure the lecturer's perception towards teaching practice, while the semi-structured interviews containing three (3) questions were used to obtain the views of employers regarding their role of empowering teaching. The findings from questionnaire were analyzed descriptively and show as a whole, the level of lecturer's teaching is moderate, with the mean value of 3.69. On the other hand, the results of interviews show that there is a difference in opinion between lecturers and employers in the aspect of diversifying the methods of teaching. Meanwhile the results of the study disclose a significant difference in the level of teaching practices of lecturers, based on academic qualifications, where lecturers holding degrees and higher level will lead to a higher perception (mean= 3.74). The implication of this study concludes that teaching approaches of lecturers should be taking into account the diversity and abilities of students in order to excel the Quran memorization education in Malaysia.*

**Keywords:** Teaching Approaches, Lecturer, Tahfiz Al-Quran.

### **Pengenalan**

Al-Quran merupakan sumber kekuatan umat Islam yang diturunkan oleh Allah SWT kepada Nabi SAW sebagai petunjuk dan rahmat kepada sekalian alam. Pendidikan berteraskan al-Quran yang ditunjukkan oleh Nabi SAW telah berjaya membina masyarakat muslim yang berdaya maju (Shalaby, 1978). Usaha Nabi SAW ini telah menjadi ikutan dan diteruskan oleh

*salafus soleh* yang telah memberi keutamaan kepada al-Quran sebagai pendidikan awal kepada anak-anak muslim (al-Nu'my, 1994). Hal ini berterusan sehingga kini di mana umat Islam berusaha memelihara al-Quran secara hafazan di dada mahupun dalam bentuk tulisan di dalam mushaf sebagai langkah pertama memahami dan mengamalkan al-Quran secara konsisten dalam menuju jalan kebenaran sebagaimana firman Allah SWT;

*Bermaksud :Dia lah yang telah mengutuskan dalam kalangan orang-orang (Arab) yang ummiyyin, seorang Rasul (Nabi Muhammad s.a.w.) dari bangsa mereka sendiri, yang membacakan kepada mereka ayat-ayat Allah (yang membuktikan keesaan Allah dan kekuasaanNya), dan membersihkan mereka (dari iktikad yang sesat), serta mengajarkan mereka Kitab Allah (Al-Quran) dan hikmah (pengetahuan yang mendalam mengenai hukum-hukum syarak). dan sesungguhnya mereka sebelum (kedatangan Nabi Muhammad) itu adalah dalam kesesatan yang nyata.*

*(surah al-Jumua: 2)*

Justeru kerajaan Malaysia semenjak awal kemerdekaan telah mengorak langkah membina sebuah pusat pengajian berteraskan hafazan al-Quran pada tahun 1966 (Darul Quran, 2015a). Pusat pengajian ini pada mulanya dikenali sebagai kelas tahfiz al-Quran Masjid Negara telah berkembang menjadi sebuah institut yang kini dikenali sebagai Darul Quran. Model penubuhan pusat pengajian tahfiz al-Quran ini seterusnya dicontohi oleh kerajaan-kerajaan negeri dengan menubuhkan maahad tahfiz al-Quran di setiap negeri (Syed Ahmad Tarmizi, Khairul Anuar, & Mohd Zohdi, 2003).

Sebagai sebuah pusat pengajian, institut-institut tahfiz beroperasi dengan berteraskan pengajaran dan pembelajaran yang berkaitan dengan al-Quran. Pengajaran secara amnya adalah aktiviti dan proses mengajar, menyoal, menerangkan yang akan menggalakkan berlakunya proses pembelajaran dalam kalangan pelajar (Sharifah Alawiah, 1983). Menurut Ismail (1994) apa yang diamalkan oleh guru dalam proses pengajaran dan pembelajaran yang berdasarkan buku teks dan panduan-panduan am dari berbagai sumber adalah amalan pengajaran guru.

Menurut Al-Rabie (2008), pengajaran adalah satu perancangan menjayakan proses pembelajaran bagi satu tempoh yang ditetapkan. Al-Quran amat menitikberatkan perancangan sehingga umat Islam diseru untuk membuat persiapan fizikal dan mental untuk mencapai sesuatu matlamat sebagaimana firman Allah SWT;

*Bermaksud: Dan kalaulah mereka mahu keluar (untuk turut berperang), tentulah mereka menyediakan persiapan untuknya; tetapi Allah tidak suka pemergian mereka, lalu dilemahkannya semangat mereka, dan dikatakan (oleh syaitan): "Tinggallah kamu bersama-sama orang-orang yang tinggal".*

*(Surah al-Taubah: 46)*

Perancangan terutamanya dari aspek penajaan sumber tenaga pengajar mahupun pelajar telah ditegaskan di dalam al-Quran supaya keahlian dalam bidang pengajaran dan pembelajaran dipupuk sebagaimana firman Allah SWT;

*Bermaksud: Dan tidaklah (betul dan elok) orang-orang yang beriman keluar semuanya (pergi berperang); oleh itu, hendaklah keluar sebahagian sahaja dari tiap-tiap puak di antara mereka, supaya orang-orang (yang tinggal) itu mempelajari secara mendalam ilmu yang dituntut di dalam ugama, dan supaya mereka dapat mengajar kaumnya (yang keluar berjuang) apabila orang-orang itu kembali kepada mereka; Mudah-mudahan mereka dapat berjaga-jaga (dari melakukan larangan Allah).*

*(Surah al-Taubah: 122)*

Pengajaran juga tidak boleh statik dan harus berkembang seiring dengan perkembangan zaman (Al-Tal, 1997; Al-Khatib A. , 2009). Oleh kerana pengajaran guru atau pensyarah amat penting kepada proses pembelajaran pelajar, maka pengajaran yang berstruktur dan direka bentuk dalam satu set prosedur yang memberi keputusan di mana strategi pengajaran paling berkesan perlu difikirkan dan dibina untuk pelajar mencapai hasil pembelajaran (Railgeluth,1983 ; Ismail Md Zain, 1994)

Pengajaran tahfiz al-Quran adalah unik (Aznil, Ab. Halim, & Misnan, 2013). Ianya terbentuk daripada empat kaedah mengajar utama *talqin* iaitu guru menyebut ayat-ayat al-Quran, kemudian pelajar menyebut dan mengulang apa yang disebut oleh guru sehingga lancar menghafaznya, *at-Tikrar* iaitu latih tubi, *al-Mail* iaitu cintakan al-Quran dan *al-Fahm* iaitu kefahaman terhadap ayat al-Quran (Al-Qabisi, 1955). Menurut Salleh (1997), kaedah mengajar itu ialah satu aktiviti pengajaran yang mengandungi langkah-langkah yang tersusun dan dalam tiap-tiap langkah itu pula mempunyai kemahiran dan latihan yang terancang. Oleh yang demikian pendekatan pengajaran tahfiz perlu dilihat dari aspek kaedah mengajar yang digunakan bagi mencapai objektif pengajaran tahfiz al-Quran.

Al-Ahwani (1995) menyatakan objektif di dalam pengajaran dan pembelajaran hafazan al-Quran ialah *hifz* iaitu pelajar dapat mengingat al-Quran tanpa melihat mushaf. *Al-Wa'iy* (penghayatan) iaitu pelajar dapat menghayati dan memahami ayat yang dibaca serta bersemadi di dalam jiwa dan *istizhar* (*pengulangan*) iaitu pelajar dapat membaca semula ayat yang dihafaz dengan penuh kelancaran mengikut susunan, huruf, baris dan sebagainya. Bagi mencapai objektif pengajaran tahfiz adalah disarankan pengajaran dan pembelajaran hafazan al-Quran tidak terkeluar daripada kaedah yang boleh membawa kepada ingatan hafazan yang baik dan tidak mudah lupa kepada al-Quran. Al-Qabisi telah menyarankan bahawa pengajaran dan pembelajaran hafazan al-Quran tidak wajar terkeluar daripada kaedah yang boleh membawa kepada ingatan hafazan yang baik dan tidak mudah lupa kepada al-Quran iaitu *talqin*, *at-Tikrar*, *al-Mail*, *al-Fahm* (Al-Qabisi 1955; Al-Ahwani, 1995; An-Nu'my, 1995).

## Masalah Kajian

Saiz kelas tahfiz al-Quran lazimnya mempunyai pelajar tidak melebihi 15 orang. Nisbah seorang pensyarah tahfiz untuk 15 belas orang pelajar ini adalah mengambil kira aktiviti yang boleh dijalankan oleh guru di dalam kelas bersama pelajar untuk mencapai matlamat pengajaran dan pembelajaran tahfiz (Darul Quran, 2003). Sebuah kelas yang dikendalikan oleh seorang guru tahfiz diperuntukkan masa 2 jam setiap hari untuk proses pengajaran dan pembelajaran tahfiz.

Peranan guru untuk melahirkan huffaz ini adalah satu tanggungjawab yang amat berat. Namun dalam pengajaran hafazan al-Quran ini, timbul pelbagai isu dan masalah. Antaranya ialah kekurangan guru yang mempunyai kelayakan ikhtisas untuk menampung nisbah pelajar yang ideal iaitu 15 orang pelajar bersamaan seorang guru (Marzuqi, 2008). Analisa Jabatan Pengajian al-Quran juga menunjukkan (41.3 %) daripada pensyarah tahfiz terpaksa dilantik sebagai pensyarah jempunan atau sambilan yang dibayar gaji mengikut elaun jam (Darul Quran, 2013). Hal yang demikian turut disokong oleh Aznil (2010) yang menyatakan sebahagian guru tidak berjawatan tetap, tidak mempunyai kelayakan ikhtisas dan pengalaman mengajar kurang dari lima tahun. Pihak pengurusan terpaksa menanggung kos perbelanjaan yang agak tinggi untuk membayar elaun kepada guru-guru jempunan atau sandaran. Justeru kajian ini dijalankan bagi melihat tahap pengajaran pensyarah-pensyarah tahfiz dan pendekatan yang digunakan mereka dalam pengajaran bagi memastikan pengajaran hafazan al-Quran benar-benar efektif bagi melahirkan profesional yang hafiz, mahir lagi berketerampilan selaras dengan keperluan ummah dan negara (Darul Quran, 2015b).

## Objektif Kajian

Kajian ini pada umumnya adalah bertujuan melihat pendekatan pengajaran pensyarah institut-institut tahfiz di Malaysia. Bagi menjalankan kajian pengkaji telah menentukan objektif kajian seperti berikut:

- 1) Mengenalpasti pendekatan pengajaran yang diamalkan oleh pensyarah di institut-institut tahfiz al-Quran dari persepsi pensyarah dan majikan.
- 2) Mengukur perbezaan yang signifikan pada pemboleh ubah jantina, jenis institut bertugas, kelayakan akademik dan taraf perjawatan daripada jawapan responden kajian dalam kalangan pensyarah

## Metodologi kajian

Bagi mencapai objektif kajian penulis menjalankan kajian deskriptif yang menggunakan kaedah kajian kuantitatif dan kualitatif (mixed approached). Soal selidik yang telah diubah suai daripada kajian lepas digunakan untuk mengutip data dalam kalangan pensyarah. Manakala temu bual semi struktur pula digunakan untuk mendapatkan pandangan majikan terhadap pendekatan pengajaran pensyarah tahfiz al-Quran.

Populasi kajian ialah semua pensyarah di Darul Quran dan MTQN (Maahad Tahfiz Quran Negeri) yang berjumlah (219) orang untuk soal selidik dan (12) orang pengetua atau pengarah selaku majikan bagi sesi 2013/2014 untuk temu bual. Oleh kerana populasi kajian adalah kecil dan terhad (Finite population) maka semua populasi diambil sebagai sampel kajian (Abu Zeinah, Al-Shyyiab, Ubabneh, & Al-Naiemi, 2006). Sebanyak 219 soal selidik telah diedarkan dan hanya 182 telah dikembalikan. Daripada jumlah tersebut hanya 177 soal selidik sahaja yang boleh dilakukan ujian statistik kerana 5 soal selidik didapati tidak dilengkapkan oleh responden.

Bagi menentukan kesahan dalaman soal selidik dan set soalan temu bual semi struktur telah dirujuk kepada empat orang yang mempunyai kepakaran dan pengalaman luas dalam bidang masing-masing yang terdiri daripada pakar-pakar dalam bidang pengurusan pendidikan, pendidikan tahfiz, pendidikan Islam dan penyelidikan. Manakala kebolehpercayaan item- item dalam soal selidik ini telah dilakukan satu analisis data untuk mendapatkan nilai Alpha Cronbach. Didapati instrumen soal selidik pensyarah terhadap pendekatan pengajaran mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi, iaitu nilai alpha Cronbach 0.95 seperti ditunjukkan dalam Jadual (1). Jadual ini menunjukkan bahawa instrumen tersebut mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi.

**Jadual 1:** Nilai Kebolehpercayaan

Indikator	Nilai alpha Cronbach
Sangat Tinggi	0.90 - 1.00
Tinggi	0.70 - 0.89
Sederhana	0.30 - 0.69
Rendah	0.00 - 0.30

Sumber: Brymen & Cramer (1999)

Proses analisis data-data kuantitatif ini dilakukan secara deskriptif melalui analisis berkomputer menggunakan perisian *Statistical Package for Social Sciences Version 21.0*. Statistik deskriptif yang digunakan ialah frekuensi, peratusan, min dan sisihan piawaian. Penyelidik menghuraikan analisis deskriptif ini dengan menggunakan jadual interpretasi min yang telah dirumuskan oleh Al-Sarayirah (2009) seperti di jadual (2). Interpretasi terhadap min disusun mengikut turutan menurun dari min yang paling tinggi hingga kepada min yang paling rendah.

**Jadual 2:** Interpretasi Nilai Min

Skor min	Interpretasi
3.70 – 5.00	Tinggi
2.35 – 3.69	Sederhana
1.00 – 2.34	Rendah

Sumber (Al-Sarayirah, 2009)

## Dapatan Kajian

### Demografi Pensyarah Tahfiz Al-Quran

Demografi pensyarah tahfiz al-Quran dalam kajian ini merangkumi pemboleh ubah jantina, jenis institut, kelayakan akademik dan taraf perjawatan pensyarah di institut-institut tahfiz. Dapatan kajian adalah seperti jadual (3).

Daripada 177 orang pensyarah yang mengajar di Darul Quran JAKIM dan MTQN majoriti pensyarah adalah lelaki iaitu seramai 134 orang (75.7%) manakala pensyarah perempuan pula hanya 43 orang (24.3%). Sementara itu jumlah pensyarah di Darul Quran dan MTQN hampir sama banyak iaitu 83 orang pensyarah di Darul Quran JAKIM (46.3%) dan 95 orang pensyarah di MTQN (53.7%). Dari aspek kelayakan akademik majoriti pensyarah seramai 144 orang (81.4%) berkelulusan sarjana muda dan ke atas, sementara hanya 33 orang pensyarah (18.6%) berkelulusan Diploma.

**Jadual 3:** Taburan Responden Pensyarah Tahfiz Mengikut Kategori

Pembolehubah	Kategori	Kekerapan	%
Jantina	Lelaki	134	75.7
	Perempuan	43	24.3
Institusi	Darul Quran	82	46.3
	MTQN	95	53.7
Taraf Jawatan	Pensyarah Tetap	96	54.2
	Pensyarah Kontrak/ Sambilan/ Jemputan	81	45.8
	Diploma	33	18.6
Kelayakan Akademik	Sarjana Muda dan ke atas	144	81.4

### Pendekatan Pengajaran Pensyarah Tahfiz

Pendekatan pengajaran pensyarah Darul Quran dan MTQN daripada maklum balas pensyarah terhadap soal selidik yang diedarkan dianalisis mengikut min dan sisihan piawai serta interpretasi pensyarah terhadap item-item yang dikemukakan.

**Jadual 4:** Interpretasi Pendekatan Pengajaran Pensyarah Tahfiz

Bil	Item Pengajaran	Min	S.P	Interpretasi
1	Menepati waktu kuliah sepertimana yang dijadualkan	4.05	.80	Tinggi
2	Menilai pelajar dengan kaedah yang pelbagai	3.93	.85	Tinggi
3	Menggunakan pelbagai teknik dan kaedah dalam pengajaran	3.83	.88	Tinggi
4	Mengikuti perkembangan terbaru dalam	3.80	.81	Tinggi

Bil	Item Pengajaran	Min	S.P	Interpretasi
	bidang saya ajar			
5	Melatih pelajar dengan kemahiran berfikir kreatif dan kritis melalui pemahaman ayat-ayat Quran	3.77	.94	Tinggi
6	Membuat rancangan pengajaran saya setiap hari dan semester	3.75	.96	Tinggi
7	Membimbing pelajar mencari dan memilih sumber rujukan	3.62	.90	Sederhana
8	Mengkhususkan waktu pertemuan dengan pelajar selain waktu pengajaran	3.49	.99	Sederhana
9	Mengingati hafazan Al-Quran dengan baik	3.45	.86	Sederhana
10	Menggunakan teknologi baru dalam pengajaran	3.19	1.04	Sederhana
	Keseluruhan	3.69	.62	Sederhana Tinggi

Jadual (4) menunjukkan min, sisihan piawai dan interpretasi terhadap pendekatan pengajaran guru di institut-institut tahfiz dari persepsi pensyarah. Dapatan menunjukkan secara keseluruhan pengajaran pensyarah berada pada tahap yang sederhana (min=3.69, sp=0.62). Di samping itu dapatan turut menunjukkan bahawa enam item pendekatan pengajaran pensyarah mencatatkan interpretasi min pada tahap tinggi dan empat item mencatatkan interpretasi min pada tahap sederhana.

Item yang mendapat interpretasi min pada tahap tinggi ialah item menepati waktu kuliah sepertimana yang dijadualkan (min=4.05, sp=0.80) peratus amat kerap dan kerap 78.5%, item menilai pelajar dengan kaedah yang pelbagai (min=3.93, sp=0.85) peratus amat kerap dan kerap 71.8%, item menggunakan pelbagai teknik dan kaedah dalam pengajaran (min=3.83, sp=0.88) peratus amat kerap dan kerap 64.4%, item mengikuti perkembangan terbaru dalam bidang saya ajar (min=3.80, sp=0.81) peratus amat kerap dan kerap 67.8%, item melatih pelajar dengan kemahiran berfikir kreatif dan kritis melalui pemahaman ayat-ayat Quran (min=3.77, sp=0.94) peratus amat kerap dan kerap 62.2% dan item membuat rancangan pengajaran saya setiap hari dan semester (min=3.75, sp=0.96) peratus amat kerap dan kerap 64.9%

Manakala item yang mendapat interpretasi sederhana ialah item membimbing pelajar mencari dan memilih sumber rujukan (min=3.62, sp=0.90) peratus amat kerap dan kerap 57%, item mengkhususkan waktu pertemuan dengan pelajar selain waktu pengajaran (min=3.49, sp=0.99) peratus amat kerap dan kerap 53.7%, item mengingati hafazan Al-Quran dengan baik (min=3.45, sp=0.86) peratus amat kerap dan kerap 40.2%, dan item menggunakan teknologi baru dalam pengajaran (min=3.19, sp=1.04) peratus amat kerap dan kerap 38.4%,

Sementara itu dapatan daripada temu bual semi struktur menunjukkan tiga daripada enam orang majikan berpuas hati dengan prestasi pensyarah dalam pengajaran kerana pensyarah dikatakan memberi kerjasama yang baik dalam melaksanakan tugas yang diberikan mengikut perancangan dan jadual yang diberikan. Mereka dikatakan berusaha untuk mencapai objektif pengajian tahfiz yang dihasratkan di samping memperkasakan hafazan al-Quran dan dedikasi dalam menunaikan amanah dan tanggungjawab. Manakala sebahagian majikan kurang berpuas hati dengan pengajaran pensyarah dan berpandangan pensyarah hanya menjalankan rutin pengajaran tanpa ada sebarang inovasi dalam pengajaran, mereka juga dilihat hanya bergantung dengan teknik pengajaran secara tradisional serta kurang pendedahan kepada teknologi baru dalam pengajaran, sementara terdapat juga pensyarah dikatakan memulakan pengajaran tanpa persediaan yang cukup.

### Perbezaan Pendekatan Pengajaran Berdasarkan Demografi Pensyarah Tahfiz

Hasil Analisis Varian Sehalu bagi menguji skor min dan sisihan piawai pendekatan pengajaran pensyarah berdasarkan demografi jantina, jenis institut, kelayakan akademik dan taraf perjawatan adalah seperti jadual (5):

**Jadual 5:** Analisa Perbezaan Min Pendekatan Pengajaran Pensyarah Mengikut Demografi

Jantina	Lelaki	Min	3.67
		Sp	.65
	Perempuan	Min	3.72
		Sp	.49
Jenis Institut	Darul Quran	Min	3.62
		Sp	.67
	MTQN	Min	3.74
		Sp	.56
Kelayakan Akademik	Diploma	Min	3.45
		Sp	.75
	Ijazah pertama dan ke atas	Min	3.74
		Sp	.57
Tarf Perjawatan	Pensyarah tetap	Min	3.73
		Sp	.62
	Pesnyarah Sambilan/kontrak	Min	3.63
		Sp	.61

Bagi menerangkan perbezaan yang signifikan di antara nilai min pemboleh ubah jantina, jenis institut, kelayakan akademik dan taraf perjawatan analisis linear univariat dijalankan dan hasilnya adalah seperti jadual (6):

**Jadual 6:** Analisis linear Univariat Persepsi Pensyarah terhadap Pendekatan Pengajaran Berdasarkan Pemboleh Ubah Jantina, Jenis Institut dan Kelayakan Akademik dan Taraf Jawatan

Kesan utama	Jumlah Kuasa Dua	Darjah Kebebasan	Min Dua	Kuasa	Nilai F	Signifikan
Jantina	.347	1	.347		.924	.338
Jenis Institut	.133	1	.133		.354	.553
Kelayakan akademik	1.837	1	1.837		4.894	.028*
Tarf jawatan	.205	1	.205		.545	.461
Ralat	64.559	172	.375			
Jumlah	2475.790	177				

Signifikan pada aras  $p < 0.05$

Hasil analisis ujian linear univariat daripada jadual di atas menunjukkan tidak terdapat perbezaan yang signifikan tahap pendekatan pengajaran pensyarah berdasarkan jantina pensyarah ( $F(1, 172) = 0.924$ ,  $p = 0.338$ ). Ini bermakna tahap pendekatan pengajaran pensyarah lelaki dan pensyarah perempuan adalah sama.

Perbandingan persepsi pensyarah terhadap pendekatan pengajaran pensyarah berdasarkan jenis institut menunjukkan tidak terdapat perbezaan yang signifikan tahap pendekatan pengajaran pensyarah berdasarkan jenis institut ( $F(1, 172) = 0.354$ ,  $p = 0.553$ ). Ini bermakna tahap pendekatan pengajaran pensyarah di Darul Quran dan MTQN adalah sama. Manakala hasil analisis ujian linear univariat pula menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan terhadap tahap pendekatan pengajaran

pensyarah berdasarkan kelayakan akademik ( $F(1, 172) = 4.894, p=0.028$ ), Ini bermakna pensyarah berkelulusan ijazah dan ke atas memberikan menggunakan pendekatan yang berbeza ( $\text{min}=3.74$ ) berbanding pensyarah berkelulusan Diploma ( $\text{min}=3.45$ ). Seterusnya, analisis ujian linear univariat juga menunjukkan, tidak terdapat perbezaan yang signifikan terhadap tahap pendekatan pengajaran pensyarah berdasarkan taraf perjawatan ( $F(1, 172)=0.545, p=0.461$ ). Ini bermakna tahap pendekatan pengajaran pensyarah berjawatan tetap dan pensyarah jemputan atau sambilan adalah sama.

## Perbincangan

Dapatan kajian menunjukkan bahawa pengajaran pensyarah di institut-institut tahfiz secara keseluruhan adalah sederhana dan mereka lebih menumpukan kepada perancangan dan pelaksanaan pengajaran mengikut apa yang dirancang, dan membuat rancangan pengajaran harian dan semester. Dapatan temu bual turut menunjukkan pensyarah berusaha mencapai objektif pengajaran tahfiz sebagaimana yang dirancang. Ini bertepatan dengan pandangan Ismail (1994) dan al-Rabiie (2008) menekankan akan pentingnya perancangan dalam pengajaran.

Dapatan soal selidik kajian juga turut menunjukkan bahawa pendekatan pengajaran pensyarah merujuk kepada mempelbagaikan kaedah dalam menilai penguasaan pelajar, mempelbagaikan teknik dan kaedah dalam pengajaran, sering mengikuti perkembangan terbaru dalam bidang pengajaran al-Quran, melatih pelajar dengan kemahiran kreatif dan kritis melalui p&p di dalam kuliah. Hal ini turut disarankan oleh al-Tal (1997) dan al-Khatib (2009) kepada pensyarah dalam melaksanakan proses pengajaran. Walau bagaimanapun dapatan temu bual semi struktur bersama majikan menunjukkan pensyarah banyak bergantung kepada teknik tradisional dan kurang berinovasi dalam pengajaran.

Namun begitu, bimbingan pensyarah kepada pelajar untuk memilih sumber rujukan berada pada tahap yang sederhana berkemungkinan sumber rujukan yang disediakan oleh maahad adalah terhad. Sementara itu dapatan temu bual turut menyatakan pensyarah hanya menjalankan pengajaran sebagai rutin. Hal ini perlu kepada penambahbaikan sebagaimana yang disarankan oleh Ismail (1994) guru atau pensyarah perlu mempelbagaikan sumber rujukan.

Dapatan kajian juga menunjukkan pensyarah kurang menyediakan waktu pertemuan khusus kepada pelajar selain waktu pengajaran bagi tujuan bimbingan berterusan sedangkan menurut Abdul Raof & T. Subahan (1991) dan Sahril (1993) keberkesanan pengajaran guru bukan sahaja di dalam kelas malah menjangkau konsep guru sebagai agen pemangkin dalam perkembangan dan pertumbuhan pelajar serta penggerak dan pembimbing berterusan kepada usaha pembelajaran pelajar. Interaksi pensyarah dan pelajar samada di dalam atau di luar bilik kuliah perlu dihubungkan dengan aspek bimbingan dan kaunseling (Ab. Halim, 2005)

Dari aspek penguasaan pensyarah terhadap hafazan al-Quran pula berada pada tahap sederhana. Hal yang demikian, berkemungkinan mereka tidak melakukan *murajaah* (ulang kaji hafazan) secara berterusan dan konsisten sedangkan pensyarah tahfiz perlu menjadi model yang baik kepada pelajar seperti yang ditegaskan oleh (Al-Ahwani, 1995) bagi mencapai objektif pendidikan tahfiz.

Dari aspek penggunaan teknologi dalam pengajaran juga berada pada tahap yang sederhana yang menunjukkan pensyarah kurang menggunakan teknologi dalam pengajaran tahfiz mereka. Dapatan temu bual dengan majikan juga turut menyokong perkara ini di mana pensyarah dikatakan kurang menekankan penggunaan teknologi dalam pengajaran disebabkan kurang pendedahan mahupun persediaan. Hal ini bertentangan dengan apa yang disarankan oleh al-Ahwani (1995) dan Abu al-Fida' (2006) kepada guru untuk mempelbagaikan penggunaan deria dalam pengajaran dan pembelajaran tahfiz.

Dapatan analisis perbezaan skor min menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan bagi pemboleh ubah kelayakan akademik iaitu pensyarah berkelulusan ijazah pertama dan ke atas memberi interpretasi yang lebih tinggi terhadap tahap pendekatan pengajaran pensyarah berbanding pensyarah berkelulusan diploma. Ini mungkin disebabkan pengetahuan dan kemahiran yang diperlukan oleh



seorang pensyarah melalui kelayakan akademik yang lebih tinggi mendorong pensyarah mencuba pendekatan baru dalam pengajaran mereka.

### **Implikasi Kajian**

Perkara yang paling asas dalam semua bentuk pengajaran ialah perancangan pengajaran dan pembelajaran. Justeru amalan merancang pengajaran tahfiz dengan sebaik mungkin perlu diteruskan bagi menjamin tercapainya objektif pendidikan tahfiz itu sendiri. Pemantauan daripada majikan terhadap perancangan pengajaran dan pembelajaran pensyarah juga perlu diberi perhatian bagi membuat penambahbaikan dari masa ke semasa.

Pensyarah juga perlu memberi perhatian terhadap penggunaan teknologi dalam pengajaran tahfiz bagi memaksimumkan penggunaan deria dalam pembelajaran pelajar. Pihak majikan pula disaran menyediakan prasarana pembelajaran yang kondusif sebagai galakan kepada pensyarah menggunakan teknologi dalam pengajaran mereka. Begitu juga pensyarah perlu meningkatkan usaha mempelbagaikan sumber rujukan dalam pengajaran seterusnya menggalakkan pelajar merujuk pelbagai sumber di samping buku-buku rujukan di perpustakaan juga harus dipertingkatkan.

Aspek peruntukan masa untuk pertemuan di antara pensyarah dan pelajar di luar kelas pembelajaran perlu diberi perhatian. Ini adalah kerana pelajar yang datang ke institut-institut tahfiz mempunyai latar belakang yang pelbagai. Sebahagian daripada masalah yang berkaitan dengan pembelajaran mungkin dapat diselesaikan dengan memberi peluang kepada pelajar berbincang dengan pensyarah di luar bilik kuliah.

Dapatan kajian terhadap perbezaan pendekatan pengajaran pensyarah yang diperoleh dalam kajian ini memberi kefahaman tentang faktor kelayakan minima akademik yang perlu diambil perhatian oleh semua pihak yang terlibat dalam merancang pengambilan pensyarah tahfiz agar kecemerlangan pengajaran dan pembelajaran tahfiz dapat dicapai. Pensyarah dicadangkan meningkatkan kelayakan akademik sekurang-kurangnya di peringkat sarjana muda. Manakala faktor-faktor lain dalam kajian ini iaitu perbezaan jantina, jenis institut tempat bertugas dan taraf jawatan yang kurang memberi kesan kepada pengajaran pensyarah bolehlah dilihat dari aspek lain pada kajian yang seterusnya.

### **Kesimpulan**

Kajian ini memberi gambaran pendekatan pengajaran pensyarah dari persepsi pensyarah dan majikan. Dapatan kajian menunjukkan secara keseluruhan pendekatan pengajaran pensyarah tahfiz mempunyai unsur-unsur berpusatkan pelajar namun harus dipertingkatkan seperti meningkatkan penggunaan teknologi dalam pengajaran, memperbanyakkan sumber rujukan dalam pengajaran dan menyediakan waktu pertemuan dengan pelajar di luar bilik kuliah agar pengajaran tahfiz itu benar-benar memberi impak kepada pembelajaran pelajar.

## Rujukan

- Ab. Halim Tamuri. (2005). Hala tuju dan cabaran pendidikan Islam dalam era globalisasi. *Kertas kerja seminar pendidikan dan penghayatan Islam*. Tanjung Malim: Jabatan TITAS, Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Abdul Raof Dalip , T. Subahan Mohd Meerah. (1991). *Isu-isu latihan mengajar*. Shah Alam: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Abu Al-Fida', Muhammad izzat. (2006). *Kaifa nahfazul Quran*. Kaherah: Darul Salam
- Abu Zeinah, Farid; Al-Shiyab, Abdul Hafiz; Ubabneh, Imad & Al-Naiemi, Muhammad. (2006). *El-Ihso fil bahs el-ilmii*. Amman: Dar El Maserah Linnasyar.
- Al-Ahwani, Ahmad Fuad. (1995). *At tarbiyyah fil islam aw ta'alim fi ra'yil Qabisi*. Kaherah: Darul Fikr al-Araby.
- Al-Khatib, Ahmed. (2009). *Al-Taalim al-Aliy: al-isykaliyyat wa tahdiyyat*. Irbid : Alamul kutub al-hadith.
- Al-Nu'my, Abdullah Amin. (1994). *Kaedah dan teknik pengajaran menurut Ibnu Khaldun dan al-Qabisi (Terj.)*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Al-Qabisi, Abi Hasan Ali Muhammad bin Khalaf. (1955). *Ar risalah al mufassolah li ahwal al mua'llimin wa ahkam al- mua'llimin wa mutallimin*. Kaherah: Dar Ehya' al Kutub al Arabiyyah.
- Al-Rabie, Saied bin Hamad. (2008). *Taa'lim al-Aliy fi asri al-ma'rifah*. Amman: Dar el-Syuruq.
- Alsagof, Sharifah Alawiyah. (1983). *Ilmu penddikan pedagogi*. Kuala Lumpur: Heinemann Asia.
- Al-Sarayirah, Khalid Ahmad. (2009). *Al-tamasul al-tanzimi wal ada' al-wazifi fil idarat al-jamiat*. Amman: Dar Kunuz Al-makrifah.
- Al-Tal, Said Musyrif. (1997). *Qawaid al-tadris fi al-jamiah*. Amman: Dar al-Fikir li al-tibaah wa al-nasyr.
- Azmil Hashim, Ab. Halim Tamuri, & Misnan Jemali. (2013). Latar belakang guru tahfiz dan amalan kaedah pengajaran tahfiz al-Quran di Malaysia. *The Online Journal of Islamic Education* , 1 (1), 28-39.
- Azmil Hashim. (2010). *Penilaian pelaksanaan kurikulum tahfiz al-quran di Darul Quran JAKIM dan Maahad Tahfiz Al-Quran Negeri*. Tesis PHD yang tidak diterbitkan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Brymen, A. & Cramer, D. (1999). *Quantitative data analysis with SPSS Release 8 for Windows: A guide for social scientists*. London: Routledge.
- Darul Quran. (2003). *Kertas permohonan penggredan dan penstrukturaran semula perjawatan Darul Quran JAKIM*.
- Darul Quran. (2013). *Maklumat pensyarah Darul Quran dan pensyarah Maahad Tahfiz Al-Quran Negeri*. Jabatan Pengajian Al-Quran.
- Darul Quran. (2015a). *Maklumat korporat: sejarah Darul Quran*. Retrieved Feb 12, 2015, from <http://www.darulquran.gov.my/>.
- Darul Quran. (2015b). *Maklumat korporat: objektif, visi, misi, falsafah*. Retrieved Feb 12, 2015, from <http://www.darulquran.gov.my/>.
- Ismail Md Zain. (1997). *Keberkesanan reka bentuk pengajaran bersistem di kalangan pelajar-pelajar sekolah menengah*. Tesis PHD yang tidak diterbitkan. Universiti Sains Malaysia Pulau Pinang.
- Mohamad Marzuqi Abd Rahim. (2008). *Pengajaran mata pelajaran hafazan al-quran: suatu kajian maahad tahfiz al-quran zon tengah*. Laporan Projek Sarjana ,Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia: Universiti Pendidikan Sultan Idris
- Reigeluth, C. M. and Stein, F. S. (1983). *Instructional design theories and models: an overview of their current states*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum
- Sahril Marzuki, Zainun Ishak, Lee Pau Wing & Saedah Siraj . (1993). *Pendidikan di Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Salleh Mohd. (1997). *Pendidikan Islam: falsafah, pedagogi dan metodologi*. Kuala Lumpur: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Shalaby, Ahmad. (1978). *At-Tarbiyah al-islamiyyah nuzumuha wafalasifatuha*. Mesir: Maktabah an-Nahdah al-Misriyyah.
- Syed Ahmad Tarmizi Syed Omar, Khairul Anuar Muhammad & Mohd Zohdi Mohd Amin. (2003). Tahfiz al-Quran: sejarah dan perkembangannya. *Seminar Kaedah Pengajaran Dan Tahfiz Al-Quran Peringkat Kebangsaan*. Kolej Universiti Islam Malaysia.